

עמוס קינן : בתחנה

התחנה מתמשכת לכל מלוא העין. אני מזמין כוס קפה. מצית סיגריה. הנוסעים רצים, מזוודות ביד. הקטר צופר ופולט אדים. הרבה אנשים מגנפים במטפחות. הרכבת נעתקת ממקומה. קטר נושף. הרכבת נעצרת בחריקה. הנוסעים יורדים, מזוודות ביד. שיירות קטנות של קרוניות סבלים מפלסות להן דרך בתוך הקהל הצפוף. הנוסעים מתקדמים לעבר היציאה. אני מושך עשן מהסיגריה, ממתין. משהו יקרה. אני חושב שאולי אני אתאהב. אהובתי מתקרבת. אני יכול להבחין בה בתוך הקהל. גאה ותמירה. בידה רק מזוודה אחת קטנה. מה יש בתוך המזוודה? אינני יודע. לבי גואה. יחד נלך לטייל על שפת הנחל. בין הערביים. הצפרים מצייצות השמש שוקעת. ירח אדום וגדול יעלה מעל ליער העבות. אנו שרועים בצל בתוך עלווה לחה ומביטים בעיניים פקוחות אל הירח הגדול ואל השמיים הבהירים. היא מתקרבת עם המזוודה ביד. אינני יודע אם תגש אלי או לא. אם תגש אלי טוב. אם תגש אל מישוהו אחר. אני מישוהו אחר. אני לא זוכר אם זאת היא. ואם אני לא מישוהו אחר. הרכבת נעצרת בחריקה. הנוסעים יורדים בצעד מהסס ופוסעים, מזוודה ביד, אל עבר היציאה. שם, בחוץ, ממתנה העיר הגדולה.

היא יפה ותמירה. שערה זהוב, עיניה אפורות־ירוקות. על פניה חיוך מבוש. אני לוקח את המזוודה ביד ואנו משוחחים. אחר־כך אנו יושבים לנוח ומזמינים כוס קפה. אני מציע לה סיגריה. היא לוקחת בתודה. אני מצית לה את הסיגריה. היא גומעת עמוק ופולטת סליל של עשן. בערב אני עורך את הבגדים באי־סדר על אחד הכיסאות ומסיט את הווילון. היא מניחה את בגדיה באי־סדר על אחד הכיסאות ומתכסה בשמיכה.

אני מחבק אותה ביד קרה. גופה לוחט בחשכה. היא מצמידה אל שפתי פה לוחט ונושכת אותי עד זוב דם. ציפרניה הארוכות סורקות את גבי והורצות בו חריצים אדומים. אני אהב אותה והיא אהבת אותי. אני עצוב והיא עצובה. היא קמה אל הראי, מתקנת את שערה. אני מצית סיגריה. אנחנו מתלבשים. הקטר צופר.

מישוהו מתקרב אלי ושואל מה נשמע. אני עונה לו בדעה בדוחה, דעתי בדוחה עלי. אנחנו הולכים יחד לאכול צהריים.

אחרי הארוחה אנחנו מזמינים כוס קפה, מציתים סיגריה ושוקעים בזכרונות. אתה זוכר את היום ההוא בתחנה? הוא שואל.

בטח אני זוכר, איך אני יכול לשכות. היא היתה גאה ותמירה, שערה זהוב, רגליה חטובות. לא, דברים כאלה אינני שוכח.

ועוד הוא שואל אותי אם אני זוכר. לא הכל אני שומע. רעש הרכבות, צעקות הסבילים, המולת הנוסעים, השיקשוק המתמיד הזה, מלים אובדות באוויר ופורחות ונמוגות. אבל אני מטה ארז, מחייך בהסח הדעת. מובן שלא תמיד. לא צריך להאמין לכל מה שמספרים. הרושם הראשון הוא תמיד טוב, אבל אחר־כך, כשלומידים לדעת כמה עובדות, רואים שהרושם הראשון היה די מוטעה. אבל מי חכם ויידע?

כמובן, לא רק זה. משהו מפרפר בתוכי. אני רואה אותה יורדת מהרכבת. בידה האחת מטאטא ובידה האחת סל ירקות. הנה היא מטאטאת את הרציף. הלוך ושוב, הלוך ושוב, וסל־הירקות נשרך אחריה. אשה מעניינת מאד, אומר אחד. חיים קשים, אבל איזו ארשת של אצילות. זה הכל ענין של חינוך.

לא רק ענין של חינוך. גם ענין של אופי. כמובן. תראה למשל אחד בלי חינוך, אבל בעל אופי חזק. הוא יכול לחנך את עצמו.

וכנגד זה, אדם שבעצם אין בו הרבה, אם אתה רוצה, אבל אותות החינוך ניכרים בו.

או להפך, אדם בעל אופי, אלא שחינוכו בעוכריו. ועוד ועוד. היא כבר גמרה לטאטא את כל הרציף. הרציף מבהיק כמו מראה חדשה. אבל זרם האנשים הנכנסים והיוצאים מעלה שכבת אבק חדשה על הרציף המבהיק. קרעי עתונים, בדלי סיגריות, שיירים ושאריות. בכוחותיה האחרונים היא מטאטאת את הרציף עוד פעם אחת אחרונה. איש לא ילכלך אותו, הרכבת האחרונה כבר יצאה ורכבת אחרת עדיין לא באה. בלב כבד היא חוצה את הפסים, בראש נטוי, לעבור אל הרציף השני. בזה הרגע מגיח קטר ענק ומהבהב ומוחץ אותה.

אנו ממתיקים זכרונות. אני רוצה לומר לך סוד, הוא אומר לי ומטה את ראשו קדימה. בעיניו ארשת ערמומית. הוא מתין את האפר על מכנסיו. אותו יום מר ונמהר, אתה זוכר. דיברו על כך הרבה, מי לא דיבר. העתונים הקימו רעש גדול. ובכן, זה הייתי אני. לא נכון, לא יכול להיות.

אני יודע שקשה להאמין, אבל זה אני. הייתי צעיר, נמהר, חמום־מוח ובעל־אשליות. לא נתתי לעצמי דין־וחשבון על מה שאני עושה. כמובן, למי לא קורים דברים כאלה. אני זוכר אותו יום. באתי אליה בבוקר. איש לא היה בבית. אמרתי לה שהכל נגמר בינינו. היא בכתה ואמרה שלא תיארה לעצמה שככה זה ייגמר.

הה הה, אף פעם אי־אפשר לתאר איך זה ייגמר. הייתי נמהר וקל־דעת, והנה אתה רואה. נכון?

אני לא יכול בשום אופן למצוא את המזוודה שלי. רק לפני רגע נתתי אותה לסבל, ועכשיו הוא נעלם מעיני. אני נדחק בהמון הצפוף, מפלס לי דרך במרפקי. אשה אחת זקנה רוטנת.

אל תרטני, אשה זקנה. עוד מעט תמותי, ומה יהיה אחר־כך? עין אחת נדלקת, ועין אחת כבה. עין אחת נדלקת, ועין אחת כבה. לפתע כבות שתי העיניים. אני מגשש בחשכה. נדמה לי שמצאתי את המזוודה. לא, חזיו־תעתועים. אני נופל. מישוהו דורך עלי. מישוהו זועק. העיניים נדלקות. אני קם. שוב עין אחת כבה. עין אחת נדלקת. מרחוק, מרחוק, עומדת דמות שחוחה ללא נוע. לאן?

לבי מפרכס. מפרכס כמו דג במכמורת. מפרכס כמו עלה נידף ברוח. כמו זנבו של שביט באפלה הקרה והרחוקה. מפרכס.

לפתע חדל הפירכוס לפרכס. שלווה גדולה יורדת. יורדת כמו הלילה על ההרים ועל היערות ועל העמקים. שלווה איתנה, בוטחת, אדירת־חזה־ושרירים. שלווה גאיונה.

אתה מכאן? היא שואלת.

לא, אני אומר, אני משם.

אה, ואני חשבתי שאתה מכאן. חבל.

מדוע חבל?

ככה.

(לבי מפרכס בשלווה).

כן, אני אומר, אני משם. מעבר לעבר ההוא.

באמת?

כן, באמת.

זה כל־כך מצחיק, הייתי בטוחה שאתה מכאן.

מדוע?

ככה. אתה נראה כמו אחד מכאן.

אמא שלי היתה מכאן.

ואתה?

אני משם. אמי נסעה.

והשאירה אותך לבד?

כן.

מסכן.

לא, לא, אני יודע להסתדר מצוין.

באמת?

באמת באמת.

זה נפלא.

מדוע זה נפלא?

ככה. זה נפלא כשיודעים להסתדר לבד. אני לא יודעת.

מדוע?

לא יודעת. ככה.

אני... אני...

טיפשון קטן. מדבר כל־כך הרבה.

לא טיפשון קטן. רק רציתי...

למה לרצות?

למה לרצות. אני משקע את פני בשערה הזהוב. נושם את ריחה, ריח לא מכאן.

ריח משם. אני מגשש על חלקת בשרה ביד רועדת. גווה רועד, רועד. אולי

יהיו לי ילדים. אשלח את כולם לבית־הספר שיהיו אנשים הגונים. לא רוצה

שהיו לי רוצחים במשפחה. אפשר ברוך־השם להסתדר גם בלי זה. היא

פורצת בבכי. אני יודע מדוע היא בוכה. גם אני רוצה לבכות. הכל מסביב

כל־כך עצוב, ואנחנו כל־כך כל־כך לבד. כל העיניים כבו והחושך מסנוור את

העיניים. לפעמים אני מגשש ולא מוצא אותה. אני קורא בקול גדול, ומתוך

החשכה עונה לי קול יבבה. חתול יתום? אניה טרופה בלב ים? אני בוכה

ומתפלש בעפר, מחבק את גווה הרטוב והקר.

אלוהים לא סלח לי עד היום הזה.

הזקן ניגש אלי במורך ומרחרח מסביב. אני מאותת לו לסור הצדה — מאוחר.

הרכבת הארוכה הארוכה חולפת ביעף ומפרידה בינינו. לסירוגים, לסירוגים —

אני מחשב את המרחק בין חלון מואר לחלון מואר ואת המהירות — לסירוגים

אני רואה את דמותו הדלה והשחה עומדת אין־אונים ומחבקת את הפנס הכבוי.

ומי אמר שפכה זה צריך להיות?

טוב. בשדות קוצרים ברינה. חרמש מבהיק על גלי הקמה הזהובה. אני לא

הייתי שם. אני מחכה שהרכבת תעבור, אולי אראה אותה עוד פעם. אבל

הרכבת מתמשכת ומתמשכת. אני מאבד את הסבלנות. בימינו לא כדאי להידבק

אל מטרה אחת. יש כל־כך הרבה. קדימה, אל הדרך. הכוכבים קורצים ואומרים

צפונה, צפונה. הדובה הגדולה מיניקה את גוריה בלילה הארוך והדובונים

מיללים בקול של זאב בערב־השג הגדולה.

היתה לי פעם נערה, אתה זוכר?

בטח שאני זוכר, איך אני יכול לשכוח.

היא אהבה כל־כך, אהבה כל־כך...

*

אולי נהיה מצחיקים? הוא אומר לי.

טוב, נהיה מצחיקים, אני אומר לו.

איך להיות מצחיקים?
 איך להיות מצחיקים? זה פשוט. אתה מצחיק אותי, ואני צוחק. אחר־כך אני מצחיק אותך, ואתה צוחק. אחר־כך שנינו צוחקים, וכולם צוחקים. זה מצחיק, נכון?

אז בוא תצחיק אותי.
 טוב. אני אצחיק אותך.
 אבל זה לא מצחיק.
 אני יודע, אבל מה לעשות.
 כבר אי־אפשר למצוא משהו מצחיק?
 לא, הכל נגמר.
 אז מה לעשות?
 לקפוץ מהגג.
 זה לא פתרון. מה יהיה אחר־כך?
 כלום.

אתה רואה, זה לא פתרון.
 אבל גם עכשיו אין כלום.
 מה ההבדל?
 אין הבדל.
 לעזאזל. (הנה נקודה אנושית ראשונה. אי־ההשלמה. הכעס. יודעים שהמציאות היא המציאות, ויודעים שלא אוהבים אותה, אבל לא שמחים על אי־האהבה הזאת. לא אומרים „שבח לאל“, אומרים „לעזאזל“).

אולי להתגעגע?
 אולי לחלום?
 אולי לחלום על געגועים?
 אולי להתגעגע לחלום?
 אינני יודע.
 אינני יודע.
 מה שברור לי הוא שפכה אי־אפשר להמשיך.
 גם לי זה ברור. אבל איך אפשר להמשיך?
 אינני יודע.

גם אני אינני יודע.
 הגענו להתחלה.
 הגענו להתחלה.
 זה לא ההתחלה. זה הסוף.
 זה אותו דבר.
 בדיוק.

אתה לא רואה כמה שזה מצחיק?

לא. זה לא מצחיק אותי.
 גם אותי לא. אבל אני יודע שזה מצחיק.
 אז מדוע אינך צוחק?
 אין לי כוח.
 אתה עייף?
 קצת.
 אז תנוח. אולי אני אעשה לך נשימה מלאכותית.
 אני רוצה נערה.
 איזו נערה?
 נערה גדולה, שמנה וצהובה.
 יש פה עשרים-ושבע כאלו. איזו אתה רוצה?
 את החמישית משמאל.
 חכה רגע.
 אני מחכה.
 הי, את החמישית משמאל, בואי הנה! כן, בבקשה. תעמדי פה. תביטי אלי
 כאשר אני מדבר אליך. מה שמך?
 אני יודעת שלש שפות.
 יש לך איזה הובי?
 אני אוהבת.
 גם אני.
 את מי?
 זה תלוי.
 גם אני.
 את יפה מאד לאור המנורה החיורת.
 כשהייתי קטנה רציתי להיות אחות רחמניה.
 ועכשיו?
 עכשיו אני רוצה לנסוע למונטה־קרלו.
 הי, ואני? ואני? שכחתם אותי? אני הזמנתי אותה קודם!
 מה זה חשוב מי הזמין קודם? אתה לא רואה שהיא אוהבת אותי?
 אני רואה, אבל לא איכפת לי. אני הזמנתי אותה מקודם. היא היתה
 החמישית משמאל.
 הששית.
 לא, החמישית.
 אז קח את הששית.
 לא רוצה. אני כבר אוהב אותה שנים על שנים. יש בינינו הבנה מוחלטת.
 כאשר אני מציץ בעיניה הטהורות נפתחים לי שבעה רקיעים. אני מביט בעיני
 הנצח התכול והוא משיב לי בהד המתגלגל בדרך הדורות בשאגה רפה,

בזרועותיה אני נופל אל תהומות עמוקים ומתעורר זב־דם בעמק־הבכא. אני
יוצא ללקט בכאים ושר שירים על אדמת־נכר וענק גדול בעל עין אחת מניף
עלי את גרון הפליון ואני נס מפניו אל צמרות העצים ומשם אני רואה את
האופק הרחוק, ושם, על קו־הרקיע, על פיסת־תכלת קטנה בין גבולים
ערפיליים, אני קורא את גזר־הדין חרות באותיות שאיש אינו יכול לקראן.
אני עוצם את עיני בפחד והגרזן עובר באישה מעל לצווארי. אני מחבק
אותה ברעדה ושנינו מתגלגלים חבוקים מראש הצוק בבעתה אל הבקע הנורא
הזה שם מתחת, הלוך והתגלגל, הלוך וצעוק.
גמרת? אנחנו הולכים.
תבוא אחר־כך?
בטח. נלך לקולנוע.

פאריז, 1960